

1431-1447 – SS Eugenius IV – Epistola 'Non Mediocri' [AD 1441]¹

Non mediocri dolore afficimur, cum inter fratres nostros Episcopos, seu alios Ecclesiasticos, dissidii aliquid exortum esse percipimus, tum propter malum, quod inde in populis exemplum provenit, tum quia contemptus et detractationis praebet occasio.

1. Proinde non parum audisse displicuit dissensionem illam, quam cum dilecto filio nostro Ioanne tit. S. Balbinae Presbytero Cardinali nuper tua fraternitas habuit, cum nova et insolita res ipsa sit, quae nunc attentatur. In primis autem admiramur satis cum per 14 annos, et amplius cum dilecto filio nostro Henrico tit. S. Eusebii Presbytero Cardinali in sedendo, et int ferendis votis sine altercatione vixeris, et nullam secure super hoc prorsus habueris disceptationem, quid causae sit, quod nunc primum in contentionem venias cum ipso Ioanne Cardinali eadem praedito dignitate. Nec quidem generis regii erga ipsum Henricum ratio praetendi potest, quoniam, et antequam Cardinalatus ipsam foret dignitatem adeptus, dumtaxat existens Vinniensis Episcopus, et voce, et loco tibi cedebat, postea autem quam in Card. per fel. rec. Martinum praedecessorem nostrum assumptus est, iure tibi, et aliis antepositus fuit, et nunc anteponitur. Quod si sola Cardinalatus ignitas hanc in alio praelationem operata est, cur in isto itidem non efficiet? Cum tamen ipse Archiepiscopus, ille Episcopalem obtineat dignitatem, et illius Ecclesia tuae sit suffraganea, istius vero nullo iure subiecta.

2. Illud autem de te nobis placuit ac laudamus, quod in tuae protestationis fine sub his verbis addidisti, quod scilicet per praemissa, aut aliquid per te factum, aut dictum, et habitum, sen faciendum, dicendum, vel habendum, non intendis Sacrosanctam Romanam Ecclesiam matrem tuam, seu iuramentum tuum eidem praestitum, aut Venerabilem coetum eiusdem Ecclesiae Cardinalium, aliquemve eorum in aliquo offendere, aut alicui honori, privilegio, praerogativae, seu dignitate, praeeminentiae, aut alicui alteri iuri eorum, in aliquo derogare, seu iuramento tuo in aliquo contraire, sed quod eandem Sacrosanctam Romanam Ecclesiam cum honoribus suis omnibus, privilegiis, praerogativis, dignitatibus, praeeminentiis, gratiis, et aliis iuribus is quibuscumque cum omni reverentia manutenebis, ac defendes, et ab aliis manuteneri, et defendi procurabis. Per hoc plane innuere videris si hoc Romanae Ecclesiae Cardinalium ins, ut reliquos antecedant Ecclesiae gradus, quod nobis in lite mota persistere, immo Apostolicae Sedis stare iudicio, cuius inter alia privilegia, quae manutene, et defendere potest, hoc etiam est ut de quibuscumque ambiguis quaestionibus, quae in Dei Ecclesia accidunt, valeat iudicare, et sua auctoritate finem importere, quamquam longe fuisset decentius ante motam controversiam, Sedem Apostolicam consulere.

3. Quantum autem haec Cardinalatus dignitas sit sublimis, et aliis excellentior, et ita hactenus in Ecclesia reputata, si eius officium ac sanctorum Patrum statuta, et consuetudinem tam apud hanc Sedem, quam generalia Concilia semper observatam, sciveris diligenter scrutari, facile tibi innotescet.

4. Quippe et si huius dignitatis nomen quod modo in usu est, ab initio primitivae Ecclesiae non ita expressum fuit, officium tamen ipsum a B. Petro eiusque successoribus institutum evidenter invenies. Immo, ut inquit Innocentius Tertius ex veteri testamento iussu Dei traxit originem, asserit enim quod Deuter. 17 dicitur, ut pro difficultate, et ambiguitate iudicii accent ad Sacerdotes Levitici generis, et iudicem, qui fuerit illo tempore, et obediatur ipsorum iudicio, qui praesunt loco, quem Dominus elegerit, de Pontifice intelligendum esse, et fratribus eius, idest S. R. E. Cardinalibus, qui ei iure Levitico in executione Sacerdotalis officii coadiutores existunt. Itaque et ab exordio Ecclesiae sicut et bodie, Summis Pontificibus regenda gubernandaque universali Ecclesia assistebant. Et ut ex Concilio Stephani Papae colligitur dicentis: Oportebat ut haec Sacrosancta Domina Romana Ecclesia, juxta quod a B. Petro, et eius successoribus institutum esset, rite ordinaretur, et in Apostolatus culmine unus de Cardinalibus presbyteris aut Diaconis consecraretur, datur manifeste intelligi, hos fratres nostros qui inter Cardinales locantur, tempore B. Petri extitisse.

5. In confinio autem Nicaeni Concilii B. Silvester, qui coepit Ecclesiam, regere anno Incarnationis Dominicae 330 vel circiter, in Synodo generali congregatis praesidens, hos coadiutores suos nuncupavit Cardinales, et magnum admodum privilegio insignivit, quale nullus Patriarcharum, Archiepiscoporum, et Episcoporum in canonibus habere reperitur, ut videlicet sine plurima testium multitudine damnari non debeant. Nec sine mysterio triplex ordo in fratrum nostrorum collegio a Sanctis nostris praedecessoribus institutus est. Nam cum summus Pontifex vices Dei gerat in terris, decuit quem admodum Moysi praeceptum fuit, ut omnia ad exemplum faceret, sicut ei ostensum erat in Monte, quod ad instar illius caelestis Hierarchiae in hac nostra Ecclesia tres constituerentur Ordines assistantium Papae, qui purgantium, illuminantium, et perficientium fungerentur officio, veluti sunt Diaconi, Presbyteri, et Episcopi Cardinales. Decuit etiam cum Summus Pontifex Christi repraesentet personam, quemadmodum Christo

¹ Henrico Archiepiscopo Cantuariensi. (Letter sent to Henry Chicheley, archbishop of Canterbury, England, from 27 April 1414 to 12 April 1443.)

conversanti in terris assistebant Apostoli, ita etiam Cardinalium coetus Apostolicum repraesentans coram Papa assisteret; reliqui vero Episcopi, ubique diffusi, Apostolos repraesentant ad praedicandum per orbem missos.

6. Ipsos praeteret Cardinales pro honoris, ac dignitatis eminentia, pattem sui corporis Summi Pontificis appellant. Ex quo sine ulla dubitatione ostenditur, post caput Ecclesiae, quod est Papa, contigua sui corporis membra, qui sunt fratres eius Cardinales prae caeteris Ecclesiae membris ac partibus honorari debere, adeo quidem, ut sacris canonibus sancitum sit, eos partibus honorari debere, adeo quidem.

7. Sunt etiam, et in signum praeeminentiae ipsis fratribus nostris prae: aliis Ecclesiae Praelatis, et similiter cum Legati de nostro Latere destinantur, prae aliis Legatis multa, ac magna per canones attributa privilegia, qua tibi nota esse non dubitamus. Hinc etiam constat cur a latere Apostolico mitti eis solis, et non aliis appropriatur Legatis.

8. Sed et ille notissimus Constantinus Imperator, animadvertens ad quam magnum, ac publicum universalis Ecclesiae officium ipsi fratres nostri vocati essent, sic inquit. Volumus etiam deiride sui Ordinis Reverendissimos Clericos S. R. E. servientes, singulos habere illud sanctum culmen potentiae, et excellentiae, cuius sanctissimus noster Senatus videtur gloria adornari, id est Patritios, Consules fieri, quos certe Patritios, Consules secundum leges ut in summa dignitate constitutos Imperator patres sibi elegit, et loco patrum a se honorari affirmat.

9. Quod vero haec dignitas tanto honore praefulgeat, nec tuae fraternitati, nec cuiquam alteri molestum esse debet, quoniam ut sancti attestantur Patres, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, Cathedrales, aliasque dignitates Romana fundavit Ecclesia, sicutque licuit, uni Ecclesiae amplam, alii ampliorem, et alii amplissimam prout expedire iudicavit, tradidit potestatem. Omnes enim tamquam unius arboris rami ab una eademque radice, et ut diversi aquarum rivuli ab eodem fonte prodierunt, licet unus alio copiosior, atque uberior. Itaque si iustis ex causis, et Spiritus sancti instinctu, quo hanc Sedem regi credendum est, Romana Ecclesia Venerabilium Cardinalium coetum ad caelestis hierarchiae similitudinem conditum, et tamquam sui corporis pattem his privilegiis, et honoribus illustrare decrevit, nec tua Ecclesia, cui per Apostolicam Sedem praefectus es, nec quisquam alius Ecclesiae gradus ab eodem similiter Apostolico throno originaliter institutus, quae omnia de ipsorum fratrum nostrorum consilio acta sunt, ullam succensendi, aut conquerendi causam habet, ne illud adducamus evangelicum verbum. Amice non facio tibi iniuriam, numquid mihi non licet de meo facere quod volo? Et sicut tu vis, ut privilegiis Ecclesiae tuae ab hac Sede concessis, aliae deferant inferiores Ecclesiae, ira eadem ratione par est, ut ab eadem Sede huic coeti instituto, tu similiter deferas, et reverentiam praestes.

10. Multum etiam movere te debet diuturna per Christianum populum abique servata consuetudo, quae etiamsi cetera deessent, ex quo tam vetusta est, ut eius initiis memoria non extet in contrarium, pro constituto iure habenda foret, praesertim quando sciente, et approbante Summo Pontifice, non quidem uno, sed tot, quot umquam habuit Ecclesia, id actum esse dignoscitur. In omnibus enim nationibus, ac Regnis, et ut in Anglia memoravimus hactenus, huiusmodi praeeminentiae Cardinalibus delatus est honor, qui quidem non tam ipsis, quam nobis, cum nostra sint membra, attribui censendus est. Nec minus his Ecclesiae Romanae consuetudo, quae caput, et magistra est reliquarum Ecclesiarum, id ipsum tibi persuadeat, qua semper nullo umquam contradicente in cunctis actibus, quibuscumque Praelatis praeonorati sunt.

11. Idem in antiquis generalibus Conciliis, praesertim in duobus Lugdunenensibus, in uno praesidente Innocentio Quarto, in altero Gregorio Decimo, quorum adhuc extant acta, usitatum fuit. Sic et in his Synodis nostris nostra actate celebratis, de quibus etiam apud Regnum Angliae non pauci supersunt testes, observatum esse palam est, absentibus etiam Summis Pontificibus, idem et nunc nobis, praesidentibus in hoc sacro Oecumenico servatur Florentino Concilio.

12. His quoque illud accedat, quod in sententiis, et decretis tam huius sanctae Sedis Sedis, quam Generalium Conciliorum, cum de dignitatibus nominatim sit mentio, illa clausula adiici solet, non obstantibus, si Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, seu alia quacumque praefulgeat dignitate, per quod ex ordine nominandi, quae sit maior, luculenter apparet.

13. Nec causetur quisquam quod Ordo Episcopalis, presbyterio maior sit, quoniam in eiusmodi praelationibus, officium, ac dignitas, sive iurisdictio praeponderat ordini. Quemadmodum iure cantum est, ut Archidiaconus non Presbyter, suae iurisditionis obtentu, Archiepresbytero praeferatur, simi modo Diaconus, vel Subdiaconus, aliusve clericus noster, aut alicuius Metropolitanus Vicarius, seu Locumtenens in Synodo, et alibi, alios quocumque ordine maiores etiam Episcopos antecedit, propter illius iurisditionem, quam exercet, et personam quam repraesentat. Sic et electus ad Ecclesiam Cathedralis, et confirmatus, quamquam nondum consecratus, ratione iurisditioni cunctis in sua dioecesi praeeminet. Quis ergo iam dubitarit eum qui tali iura, et canones condidit, et talem aliis tribuit potestatem, posse eandem cum, vult, et maiorem suis membris tribuere? Si quis forte obiecerit prioris dignitatis

potius esse rationem habendam, quam Cardinalatus de novo collati cum in regiis tractatibus, ac parlamentis, quilibet ut suae Ecclesiae Praelatus non ut Cardinalis intersit. Huic obiectioni evidens respondet ratio, nam cum personae sint Ecclesiasticae, sicut statuta, ac privilegia suarum Ecclesiarum in his actibus servant, multo magis Romanae Ecclesiae, cui vinculo obedientiae adstricti sent, privilegia et statuta servare tenentur. Quibus nec ipsae personae Ecclesiasticae, nec alii quicumque tamquam inferiores derogare quomodolibet possunt. Cum igitur viri Ecclesiastici ad actus publicos, vel privatos vocantur cum suis qualitatibus, ac praerograt vis ab Ecclesia institutis admitti debent. Nam et contra honestatem publicam, et universali Ecclesiae politiam, et in oprobium Ecclesiasticae disciplinae vergeret, si in quovis actu Diaconus Presbyterum, vel Presbyter Episcopum, ant Episcopus Patriarcham praecederet. Praeterea in canonibus scriptum est unumquemque in Collegio, vel Capitulo iuxta suae receptionis tempus honorandum esse, et quod si postea aliquis admittatur Presbyter, ceteris tempore anterioribus praeponatur, qui Presbyteri non strut. Quod si in ordine maiori sit, hoc etiam multo amplius in dignitate seu iurisdictione quae in his actibus maior est ordine, servandum est, ut supra de Archidiacono, et Archipresbytero dictum est. Quod si in post receptis locum habet, eadem ratione in iis qui prius, si qua de novo eis obveniat dignitas. Hoc enim rationi consentaneum est, ut dignius minus dignum ad se trahat, et res pontentiori, et nobiliori denominetur. Quod in ipsis Cardinalibus evidenter servatur, qui licet certarum Ecclesiarum dum ad Cardinalatum assumuntur Episcopi sint, nihilominus eos non Episcopos, sed Presbyteros S.R.E. Cardinales, sedes Apostolica appellat. Quinimo si eis suas priores Ecclesias in tit. dimittat, non amplius sub nomine Ecclesiarum, sed tituli Cardinalatus scribit, quasi ad maiorem dignitatem, et iurisdictionem assumpserit, alioquin non ascendisse, sed descendisse, non honorari, deshonorari viderentur.

14. Quis etiam non videat Cardinalatus dignitatem Archiepiscopal esse maiorem dignitate, quia cum illa privatae unius patriae praesit utilitati ista publicae totius populi Christiani. Illa unam dumtaxat regit Ecclesiam ista cum Sede Apostolica universas, et cum a nemine, nisi solo Papa iudicentur Cardinales, ipsi et Patriarchas, et Archiepiscopos, et reliquos Ecclesiae gradus, cum Summo Pontifice iudicant. Quorum officio nomen ipsum consonat optime, nam sicut super cardinem volvitur ostium domus, ira super hoc Sedes Apostolica, totius Ecclesiae ostium, quiescit et sustentatur.

15. Nullum denique pro tua intentione proponis Ecclesiae Romanae privilegium, quis enim alius huic iuri positivo, et universalis Ecclesiae observantiae, atque Apostolicae concessionem, praesertim quae Apostolici throni, membrorumque eius praeeminentiam concernit, contrarium privilegium dandi ullam omnino habet facultatem neque etiam consuetudine ulla tuam causam tueris. Quamquam si qua praetenderetur, praeter Apostolicae Sedis consensum, et approbationem inefficax prorsus censenda esset, ut proxime de privilegio dictum est, anne irrationabilis, quia per eam dignitas confunderetur Superiorum Magistratum, turbationemque pareret in quolibet Reipublicae stitu. Nam iuxta Canones universos non posset alia ratione subsistere, nisi eam huiusmodi magnus differentiae ordo servaret Ecclesiasticus, quia confunderetur ordo, si cuique sua dignitas non servaretur, quamvis ut praedictum est, ex frequentibus actibus 40 annorum spatio usitatis, contraria potius in Regno Angliae consuetudo firmata sit.

16. Hortamur itaque te venerabilis frater, et volumus, ut praedictis rationibus, ac nostrorum praedecessorum ordinationi atque Ecclesiae universalis observantiae penitus acquiescas, sicut pro tua prudentia, et devotione quam ad Romanam Ecclesiam, et nos semper habuisti, te facturum speramus. In reliquis vero, sive tuam Ecclesiam, sive personam concernentibus, quae nec rationi, aut honestati derogent, pro magna, qua te omni tempore complexi sumus, ac complectimur caritate, nos semper propitios experieris.

Digitized and marked up by Salvador Miranda (1999), from **Bullarum diplomatum et privilegiorum Sanctorum Romanorum Pontificum Taurinenses editio**. 25 vols.; Turin: Seb. Franco et Henrico Dalmazzo editoribus, 1857-1872), III, 21-24. Downloaded from : <http://www.fiu.edu/~mirandas/nonmediocri.htm>.

Some error have been emended.